ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Цахим залилангаас урьдчилан сэргийлэх, хохирогчийн эрхийг хамгаалах тухай хуулийн төсөл

2026 ОН

УЛААНБААТАР ХОТ

Товъёг

Зардлын тооцооны товч дүгнэлт 3

Нэг. Тооцооны хүрээ ба арга зүй 3

Хоёр. Тооцоонд ашигласан үндсэн үзүүлэлт 5

Гурав. Төслийн зардал үүсгэх зааltууд 6

Дөрөв. Хуулийн этгээдэд үүсэх зардал 7

Тав. Иргэнд үүсэх зардал 10

Зургаа. Төрийн байгууллагад үүсэх зардал 10

Долоо. Зардал бууруулах боломж ба үр өгөөж 14

Найм. Дүгнэлт ба хэрэгжүүлэх санал 15

Зардлын тооцооны товч дүгнэлт

Энэ хуулийг хэрэгжүүлэхэд шинэ агентлаг байгуулах, тусдаа байр барих, бүх байгууллагад ижил программ худалдан авах шаардлагагүй.

Цагдаагийн байгууллагын одоо ажиллаж буй шуурхай алба, салбарын хяналтын байгууллага, банк болон бусад үйлчилгээ үзүүлэгчийн хэрэглэгч таних, гомдол шийдвэрлэх тогтолцоонд шинэ үүргийг нэмж оруулбал зардал хамгийн бага гарна. Гэхдээ хоногийн 24 цаг ажиллах, шийдвэрийг хүн хянаж гаргах, мэдээллийг хамгаалах үүрэг нь бодит хүн хүч, хөрөнгө шаардана.

Төрийн байгууллагуудад нэг удаа 99.600 сая төгрөгийн худалдан авалт, дараа нь жил бүр 36.120 сая төгрөгийн нэмэлт үйлчилгээ шаардлагатай. Үүнээс гадна төрийн албан хаагчид жилд нийт 5.145 цагийн нэмэлт ажил хийх бөгөөд үүнийг холбогдох материаллаг зардлын хамт 135.828 сая төгрөгөөр үнэлэв. Хэрэв энэ нэмэлт ажлыг одоо байгаа ажилтнууд бүрэн гүйцэтгэж чадвал эхний бүтэн жилд шинээр 135.720 сая төгрөг шаардагдана. Харин нэмэлт ажлыг бүхэлд нь шинэ санхүүжилтээр гүйцэтгэх бол энэ дүн 271.548 сая төгрөг болно. Эдгээр дүн нь нэгж ажил, таамаглалд үндэслэсэн тооцоо юм.

Зардал хэнд үүсэх	Нэг удаагийн, сая ₮	Жил бүр, сая ₮
Төрийн нэмэлт худалдан авалт ба үйлчилгээ	99.600	36.120
Төрийн ажилтны нэмэлт цаг ба материаллаг зардал	Тусад нь тооцоогүй	135.828
Хуулийн этгээд (жишиг: 60 өргөтгөсөн, 540 хялбар холболттой байгууллага)	1 968.000	2 733.758
Иргэний заавал төлөх шинэ төлбөр	0	0

Хуулийн этгээдийн зардлын дүн нь улсын хэмжээнд бүртгэлээр тогтоосон эцсийн тоо биш бөгөөд Зардлын тооцоо хийх аргачлалын 2.5.2-т зөвшөөрсөн ойролцоо тоон хүрээгээр тооцсон.

Нэг. Тооцооны хүрээ ба арга зүй

1.1. Эрх зүйн үндэслэл

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 18.1-д заасны дагуу хуулийг хэрэгжүүлэхэд иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад гарах зардал болон зардал, үр өгөөжийн харьцааг тооцов. Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар батлагдсан аргачлалын дагуу хуулийн этгээдийн зардлыг зургаан, иргэн болон төрийн байгууллагын зардлыг тус бүр таван үе шаттайгаар тооцлоо.

Аргачлалын 4.4.6-д заасны дагуу хуулийн төсөл боловсруулах, хэлэлцүүлэх зардлыг оруулаагүй. Харин хууль батлагдсаны дараа шаардагдах мэдээллийн систем, ажилтны сургалт, техникийн тохиргоо, мэдээлэл боловсруулах, гомдол шийдвэрлэх нэмэлт ажлыг тооцоонд оруулсан болно.

1.2. Суурь нөхцөл ба нэмэгдэл зардал

Хууль батлагдаагүй байсан ч хийгддэг ажил, тухайлбал хэрэглэгч таних, төлбөр гүйлгээ хийх, аюулгүй байдал хангах, гэмт хэргийн гомдол шалгах ажлын одоогийн төсөв, цалинг энэ тооцоонд дахин оруулаагүй бөгөөд зөвхөн шинэ хуулиас шалтгаалан нэмэгдэх ажил, тухайлбал шинэ холболт, мэдэгдэл, хугацааны хяналт, нэмэлт шалгалт, эрх сэргээх ажиллагааны зардлыг тооцов.

Шинээр хөрөнгө гаргах шаардлагатай зардал болон одоо байгаа нөөцийг ашиглах өртгийг ялгаж харуулав. Одоо цалин авч буй ажилтан нэмэлт ажил хийвэл шинэ хөрөнгө гарахгүй байж болох ч тухайн ажилтан өөр ажилд зарцуулах цагаа зарцуулж байгаа. Иймд тухайн хөдөлмөрийн өртгийг тайланд тусад нь харуулсан. Тоног төхөөрөмж, программын худалдан авалтыг эхний жилд бүтнээр нь тооцсон тул тухайн жилд элэгдлийг нь нэмэх шаардлагагүй гэж үзлээ.

1.3. Тооцооны томьёо

Тооцох зүйл	Хэрэглэсэн томьёо
Шуурхай арга хэмжээ, мэдээллийн үүргийн жилийн зардал	Нэг үйлдлийн цаг × цагийн өртөг × байгууллагын тоо × жилийн давтамж
Тохиолдлоор үүсэх зардал	Нийт давхардаагүй тохиолдол × оролцох талын дундаж тоо × нэмэлт хугацаа × цагийн өртөг
Төрийн албаны хүний нөөц	Нэмэгдэх нийт цаг ÷ нэг ажилтны жилийн үр бүтээлтэй цаг
Нийт нэмэгдэл	Нэг удаагийн зардал + тайлант хугацааны урсгал зардал; давхардсан зардлыг хасна

Бүх дүнг 2026 оны үнээр, сая төгрөгөөр тооцсон бөгөөд худалдан авах үйлчилгээний үнийг НӨАТ орсон нийт үнэ гэж үзсэн тул НӨАТ-ыг дахин нэмээгүй болно.

1.4. Өгөгдлийн чанар

Төсөлд заасан үүрэг, хугацаа, тайлагнах давтамжийг төслийн эх бичвэрээс тооцоолсон ба тохиолдлын тоог 2025 оны цахим залилангийн статистикт үндэслэн авч үзэв. Харин нэг ажилд зарцуулах минут, ажилтны өртөг, программ хөгжүүлэх цаг, үнэ, хамрагдах байгууллагын тоог бодитоор хэмжиж, зах зээлээс санал авч баталгаажуулаагүй тул эдгээрийг таамаглал гэж тэмдэглэн тооцоолсон болно.

Хоёр. Тооцоонд ашигласан үндсэн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Суурь утга	Үндэслэл ба төлөв
Давхардаагүй шуурхай тохиолдол Q	15 000 жилд	2025 онд 12 233 бүртгэгдсэн гэмт хэргээс тусдаа, гомдол ба сэжигтэй тохиолдолд оролцох төлөвлөлтийн таамаг.
Өргөтгөсөн холболт H	60 байгууллага	Банк, том төлбөрийн үйлчилгээ, өндөр эрсдэлтэй цахим санхүү, том оператор, платформын жишиг нийлбэр.
Хялбар холболт L	540 байгууллага	Хөрөнгө захиран зарцуулах эсхүл төвөгтэй дэд бүтэцгүй, бэлэн портал ашиглах боломжтой этгээдийн баримжаа. H-тэй давхцахгүй.
24 цагийн бэлэн байдлыг шинээр хангах хувь a	L-ийн 50 хувь	Одоо ээлжгүй байгууллагын хувь гэсэн тооцооны нөхцөл.
Ердийн ба мэргэшсэн ажил	20 000 ба 25 000 ₮ цаг	Сарын нийт ажил олгогчийн өртөг 3.2 ба 4.0 саяыг 160 цагт хуваасан таамаг.
Төрийн албаны хөдөлмөрийн өртөг	24 000 ₮ цаг	Сарын нийт өртөг 3.2 сая × 12 ÷ 1 600 үр бүтээлтэй цаг.
Гэрээт хөгжүүлэлт ба	60 000 ба 100 000	Үйлчилгээний нийт үнийн таамаг.

аудит	₮ цаг	
Жилийн үр бүтээлтэй цаг	1 600 цаг	52 × 40 = 2 080 цагаас амралт, баяр, сургалт, бусад чөлөөний төлөвлөлтийн 480 цагийг хассан.

УСХ 2025 онд цалингийн статистикийн аргачлалаа өөрчилж, улирлын дүнг шинэчилсэн ба ажил олгогчид ногдох өртгийг үүнд үндэслэн тогтоов. Сарын 3.2 сая төгрөгийн өртөг нь 2.8 сая төгрөгийн үндсэн цалин, 0.4 сая төгрөгийн нэмэгдэл ба шимтгэлээс; 4.0 сая төгрөгийн өртөг нь 3.5 ба 0.5 сая төгрөгөөс бүрдэнэ гэж үзэв.

Төрийн албан хаагчийн нэг цагийн өртөгт амралтын хугацааны цалинг хуваарилж оруулсан бол хуулийн этгээдийн ажилтны цагийн өртгийг сарын 160 цагаар тооцсон.. Төрийн нэг ажилтны жилийн цалингийн нийт өртөг 38.4 сая төгрөг байна.

Гурав. Төслийн зардал үүсгэх заалтууд

Төслийн зүйл	Нэмэгдэх ажил	Тооцоонд тусгасан хэсэг
6–14, 66–70	Уялдуулалт, хяналт, гомдол, статистик	Төрийн албаны цагийн ачаалал ба тайлан
15–21	Аюулгүй суваг, тохиолдлын сан, эрхийн хяналт	Нийтлэг модуль, холболт, хадгалалт, аудит
22–29, 40–42	Шалгалт, хугацааны хяналт, хөрөнгө хамгаалах ба буцаалт	Тохиолдлын хувьсах зардал
30–34, 67	Эрсдэлийн үнэлгээ, дотоод журам, жилийн хяналт ба тайлан	Хуулийн этгээдийн тогтмол зардал
35–39, 43	Таньж баталгаажуулах, нэр данс тулгах, гүйлгээ хянах	Салбарын тохиргоо, нэмэлт баталгаажуулалт
44–49	Дуудлага, зурвасын эх үүсвэр шалгах, сэргээх	Операторын H багц ба тохиолдлын зардал
50–56	Зар захиалагч шалгах, холбоо барих этгээд, агуулгын арга хэмжээ	H эсхүл L багц, зарын хувьсах ажил
57–61	Гомдол ба нөхөн төлбөрийн шаардлага шийдэх	Шуурхай ба ердийн гомдол тусдаа
62–65	Сургалт, хүртээмж, хохирогчийн анхан тусламж	Сургалтын багц ба ажилтны цаг
71–72	Шилжилтийн бэлтгэл, одоо байгаа хариуцлагын тогтолцоо	Бэлтгэлийн нэг удаагийн зардал

Хохирогчид анхны мэдээлэл өгөх, баримт хадгалах ажил нь тохиолдлын зардалд багтсан. Түр хамгаалалтын арга хэмжээнээс хуульд заасан процессын шийдвэрт шилжүүлэх нэмэлт ажлыг төрийн ажилтны цагт тооцсон.

Дөрөв. Хуулийн этгээдэд үүсэх зардал

4.1. Хамрах хүрээ ба нэгж байгууллага

Салбар нэгж, данс, тусгай зөвшөөрлийн тоогоор байгууллагын тоог нэмээгүй бөгөөд нэг хуулийн этгээдийг зөвхөн нэг удаа тоолсон. H (өргөтгөсөн холболт) ба L (хялбар холболт) гэсэн ангилал нь хуулиар шинэ ангилал тогтоож буй хэрэг биш.

Энэ нь төслийн 30.6-д заасан эрсдэл, үйлчилгээний цар хүрээнд тохируулах зарчмыг тооцоонд хэрэглэсэн арга юм.

L ангиллын бага зардал нь зөвхөн бэлэн портал, одоо байгаа бүртгэл, хамгаалалтын тохиргоогоо ашиглаж чадах байгууллагад хамаарна. Шинэ үндсэн систем, харилцагч таних тусгай технологи, операторын төхөөрөмж, гүйлгээ хянах программ шаардлагатай байгууллагыг L ангилалд оруулсан болно.

4.2. Нэг удаагийн бэлтгэл

Ажил	H цаг	H сая ₮	L цаг	L сая ₮
Дотоод журам	40	1.000	12	0.240
Ажилтны сургалт	40	1.000	8	0.160
Эрсдэлийн анхны үнэлгээ	32	0.800	12	0.240
Системийн холболт ба бүртгэл	120	7.200	4	0.240
Салбарын нэмэлт хамгаалалтын тохиргоо	160	9.600	4	0.240
Хүртээмжийн тохиргоо	16	0.960	4	0.240
Нийт		20.560		1.360

H ангиллын 120 цаг нь системийн холболт, бүртгэл, хугацаа дуусахад эрхийг сэргээх, шийдвэрийн түүх хадгалах тохиргоонд; 160 цаг нь тухайн салбарын нэмэлт хамгаалалтад зарцуулагдана. Тухайлбал, санхүүгийн байгууллага нэр, данс тулгах, баталгаажуулах; холбооны оператор дуудлага, зурвасын эх үүсвэрийг шалгах; цахим платформ зар захиалагч болон агуулгын мэдэгдлийг шалгах тохиргоо хийнэ.

Бэлтгэл ажлын нийт зардал: 60 × 20.560 + 540 × 1.360 = 1 968.000 сая төгрөг. Энэ зардлыг төрөөс санхүүжүүлэхгүй. **Үүнд байгууллагын өөрийн ажилтны цаг болон гаднаас авах хөгжүүлэлтийн үйлчилгээ хоёулаа орсон тул бүхэлдээ шинээр төлөх мөнгө биш юм.**

4.3. Жил тутмын тогтмол үүрэг

Үүрэг	H сая ₮ жил	L сая ₮ жил
Эрсдэлийн үнэлгээ	0.600	0.240
Дотоод хяналт	0.600	0.240
Жилийн тайлан	0.200	0.080
Давтан сургалт	0.500	0.080
Техникийн дэмжлэг	1.440	0.480
Нэмэлт хадгалалт	0.600	0.120
Нийт	3.940	1.240

Төслийн 30.3, 34.4-т заасан эрсдэлийн үнэлгээ, дотоод хяналт болон 34.5-д заасан тайланг жилд нэг удаа хийнэ гэж тооцов. 66.1-д заасан улирлын статистикийг цагдаагийн байгууллага нэгтгэх тул үйлчилгээ үзүүлэгч бүр улирал тутам шинэ тайлан гаргахаар тооцоогүй болно.

4.4. Хоногийн 24 цагийн бэлэн байдал

Н ангиллын байгууллагууд одоо бэлэн ээлж, дуудлагын төвтэй тул тэдгээрийн нэмэлт ажлыг дараагийн хүснэгтэд тохиолдлын тоогоор тооцов. Харин 24 цагийн ээлжгүй L ангиллын байгууллагын хувьд хамтарсан мэдээлэл хүлээн авах үйлчилгээнд сард 0.180 сая, шийдвэр гаргах ажилтныг бэлэн байлгах, орлох зохион байгуулалтад сард 0.240 сая төгрөг төлөвлөв. Нэг байгууллагад жилд (0.180 + 0.240) × 12 = 5.040 сая төгрөг болно.

Энэ 5.040 сая төгрөг нь 24 цаг ажиллах шинэ орон тооны цалин биш. Байгууллага хамтарсан хүлээн авах сувгийг ашиглаж, ирсэн мэдээллийг эрх бүхий ажилтандаа хугацаанд нь шилжүүлэх нөхцөлийн үнэ юм.

Үндсэн тооцоонд L ангиллын 50 хувь буюу 270 байгууллагад энэ зардал гарна гэж үзэв: 270 × 5.040 = 1 360.800 сая төгрөг. Бодит хамралт тодорхойгүй тул 0–100 хувийн хувилбарыг 9 дүгээр хэсэгт харуулав.

4.5. Тохиолдлоос хамаарах хувьсах зардал

Ажиллагаа ба тооцооны нөхцөл	Сая ₮ жил
15 000 тохиолдол × 2 тал × 20 минут × 25 000 ₮ цаг	250.000
40 хувьд хөрөнгө буцаах нэмэлт шалгалт × 30 минут	75.000
5 хувьд шуурхай дахин хяналт × 20 минут	6.250
10 хувьд ердийн гомдол × 45 минут	28.125
Тохиолдол тутам 2 мэдэгдэл × 500 ₮	15.000
20 000 шинэ зар захиалагч × 5 минут × 20 000 ₮ цаг	33.333
300 000 нэмэлт баталгаажуулалтын 5 хувьд 3 минут	18.750
300 000 автомат шалгалт × 10 ₮	3.000
Шуурхай мэдэгдэл болоогүй 30 000 дохио × 3 минут	37.500
Нийт	466.958

Дээрх давтамж, хувь, минут нь бодитоор хэмжсэн үзүүлэлт биш, таамаглал юм. Анхны 20 минутад бүртгэх, мэдээлэл тулгах, шийдвэрээ баримтжуулах, мэдэгдэх ажил багтана; хөрөнгө буцаах 30 минут болон гомдол шийдвэрлэх хугацаа үүн дээр нэмэгдэнэ.

15 000 тохиолдлыг байгууллага бүрээр үржүүлээгүй. “2 тал” гэдэг нь нэг тохиолдолд дунджаар оролцох үйлчилгээ үзүүлэгчийн тоо бөгөөд банк, оператор, платформ бүрийг тус бүр бүтнээр тооцохгүй. Мөнгө олон дансаар дамжин шилжсэн тохиолдолд оролцогчийн тоо нэмэгдэж, энэ зардал өсөх эрсдэлтэй.

4.6. Хуулийн этгээдийн нэгтгэл

Бүрэлдэхүүн	Сая ₮
Нэг удаа 60Н + 540L	1 968.000
Жилийн тогтмол 60 × 3.940 + 540 × 1.240	906.000
Бэлэн байдлын нэмэлт 270 × 5.040	1 360.800
Жилийн хувьсах ажил	466.958

Жилийн нийт	2 733.758
Эхний бүтэн жил бэлтгэлтэй	4 701.758

Ерөнхий томьёо: нэг удаагийн зардал = 20.560H + 1.360L; жилийн зардал = 3.940H + 1.240L + 5.040aL + V. Энд H, L нь ангилал тус бүрийн байгууллагын тоо, a нь 24 цагийн бэлэн байдлыг шинээр хангах L байгууллагын хувь, V нь тохиолдол болон бусад ажлын хувьсах зардал; коэффициентүүд сая төгрөгөөр илэрхийлэгдэнэ. Хамрагдах байгууллагын бодит бүртгэл гарсны дараа энэ томьёонд тоог орлуулж тооцоог шинэчлэх боломжтой.

Тав. Иргэнд үүсэх зардал

Төсөлд иргэн тогтмол тайлан гаргах, шинээр бүртгүүлэх, заавал гэрчилгээ авах үүрэг байхгүй бөгөөд харин тусламж авах, мөнгөө буцаалгах, гомдол гаргахдаа мэдээлэл өгөхөд цаг зарцуулах боломжтой тул энэ нөхцөлөөр тооцоог хийлээ. Ингэхдээ үүнийг нийт хүн амын заавал биелүүлэх үүрэг гэж тооцоогүй.

Үйлдэл	Нэг удаа минут	Тоо жилд	Нийт цаг
Анхны мэдээлэл ба байгаа баримт хүргүүлэх	15	15 000	3 750
Буцаалт хүсэх нэмэлт мэдээлэл	20	6 000	2 000
Ердийн гомдолд тайлбар өгөх	15	1 500	375
Нийт			6 125

Хэрэв тохиолдлын 10 хувьд иргэн өөрийн сонголтоор баримт хэвлэх, хуулбарлахад 1 000 төгрөг зарцуулна гэж үзвэл нийт 1.500 сая төгрөг болох боловч энэ нь хуулиар заавал үүсэх төлбөр биш тул үндсэн дүнд оруулаагүй. Төсөлд нотариатын баталгаа, тодорхойлолт шаардаагүй тул тэдгээрийн зардлыг тооцоогүй.

Аргачлалын дагуу иргэний замын зардлыг мөнгөн дүнд оруулаагүй. Гэхдээ орон нутгийн иргэд болон цахим үйлчилгээ ашиглах боломжгүй хүмүүс биеэр очих шаардлагатай болж болзошгүй. Иймд төлөөлөгчөөр дамжуулан мэдээлэх, утсаар хандах, өмнө өгсөн баримтыг дахин шаардахгүй байх боломжийг хангах хэрэгтэй.

Зургаа. Төрийн байгууллагад үүсэх зардал

6.1. Одоо байгаа нөөцөд тулгуурлах үндэслэл

Цагдаагийн байгууллагын тайлангаас үзэхэд банкны гүйлгээтэй холбоотой дуудлага хүлээн авч, мөнгөний шилжүүлгийг зогсоох, буцаахад банктай хамтран ажилласан шуурхай ажиллагааны туршлага байх тул төслийн 10 дугаар зүйлийг хэрэгжүүлэхэд бүх тогтолцоог шинээр байгуулах шаардлагагүй гэж үзэв.

6.2. Нэг удаагийн худалдан авалт

Ажил	Тоо ба нэгж	Нэгж үнэ ₮	Сая ₮
Бүртгэл ба хугацаа хянах модуль	600 цаг	60 000	36.000
Нэгдсэн холболт ба баталгаажуулалт	400 цаг	60 000	24.000
Нэр данс тулгах хамтын интерфэйс	320 цаг	60 000	19.200

Хараат бус аюулгүй байдлын шалгалт	80 цаг	100 000	8.000
Нөөц хадгалалтын нэмэлт багтаамж	1 багц	6 000 000	6.000
Хүртээмжтэй мэдээллийн багц	1 багц	4 000 000	4.000
Цахим сургалт	6 удаа	400 000	2.400
Нийт			99.600

Бүртгэл, хугацаа хянах модуль нь одоо байгаа системд нэмэх ажил юм. Холболтын 400 цаг нь нийтлэг интерфэйс хөгжүүлэх ажил; байгууллага бүрийн дотоод холболтын зардал хуулийн этгээдийн зардалд орсон. Нэр, данс тулгах 320 цаг нь нийтлэг техникийн шаардлага, туршилтын интерфэйсийн ажил болно.

6.3. Бүтэн жилийн нэмэлт үйлчилгээ

Ажил	Тоо ба үнэ	Сая ₹
Хадгалалт ба нөөцлөлт	12 × 1 200 000 ₹	14.400
Техникийн дэмжлэг	192 × 60 000 ₹	11.520
Аюулгүй байдлын шалгалт	60 × 100 000 ₹	6.000
Мэдээлэл ба хүртээмжийн шинэчлэл	1 × 2 400 000 ₹	2.400
Цахим сургалт	6 × 300 000 ₹	1.800
Нийт		36.120

Техникийн дэмжлэгт системийн засвар, тохиргооны нэмэлт ажил орсон бөгөөд энэ 192 цагийг төрийн албаны ажилтны цагийн хүснэгтэд дахин оруулаагүй болно. Нийтлэг платформын төв хадгалалт ба үйлчилгээ үзүүлэгчийн өөрийн баримт хадгалалт нь өөр үүрэг тул тусад нь тооцсон. Мэдээллийг таван жил хадгалах тул хэмжээ нь жил бүр өснө; иймд жилийн 14.400 сая төгрөгийн зардлыг бодит хадгалсан мэдээллийн хэмжээгээр шалгавал зохино.

6.4. Хүний нөөц ба материаллаг ачаалал

Нэмэгдэх ажил	Цаг жил	Орон тооны ачаалал
Цагдаагийн нэмэлт бүртгэл ба уялдуулалт	3 000	1.875
Процессын шилжилтийн нэмэлт ажиллагаа	750	0.469
Зохицуулагчид ирэх нэмэлт гомдол	375	0.234
Улирлын статистик ба жилийн тайлан	104	0.065
Гурван салбарын хяналт	480	0.300
Салбар хоорондын арга зүй	160	0.100
ХЭҮК ба хэрэглэгчийн хяналт	100	0.062
Орон нутаг ба боловсролын уялдуулалт	176	0.110
Нийт	5 145	3.216

Цагдаагийн байгууллагын 3 000 цаг нь шинэ сувгаар ирсэн мэдээллийг бүртгэх, баталгаажуулах, талуудын ажиллагааг уялдуулахад нэг тохиолдолд

нэмэгдэх 12 минут юм. Процессын шилжилтийн 750 цагийг нийт тохиолдлын 20 хувьд нэмэлт 15 минут зарцуулна гэж тооцов. Энэ нь хэрэг нээх, прокурорын зөвшөөрөл авах ажиллагааны нийт хугацаа биш.

Гурван зохицуулагч байгууллагын 480 цаг нь эрсдэлийн нэмэлт хяналт, тайлан нэгтгэх ажил юм. ХЭҮК ба хэрэглэгчийн хяналтын 100 цаг, салбарын арга зүйн 160 цаг, орон нутаг ба боловсролын 176 цаг нь одоо хэрэгжиж буй хөтөлбөрт шинэ агуулга нэмэх ажлын таамаг юм.

Хүний нөөцийн жилийн өртөг: 5 145 цаг × 24 000 төгрөг = 123.480 сая төгрөг. Ажлын байр, холбоо, бичиг хэрэг зэрэг материаллаг зардлыг үүний 10 хувь буюу 12.348 сая төгрөгөөр тооцов. Энэ 10 хувь нь албан ёсны норматив биш, одоо байгаа байранд ажиллана гэсэн таамаг болно.

6.5. Мөнгөн санхүүжилт ба нийт нөөц

Хувилбар	Жилийн урсгал сая ₮	Эхний бүтэн жил сая ₮
Нэмэлт ажлыг одоо байгаа ажилтнууд гүйцэтгэх	36.120	135.720
Нэмэлт ажлын тал хувийг шинээр санхүүжүүлэх	104.034	203.634
Нэмэлт ажлыг бүхэлд нь шинээр санхүүжүүлэх	171.948	271.548

Эхний бүтэн жилийн төрийн нөөцийн нийт өртөг 271.548 сая төгрөг гэдэг нь бусад ажлаас хэдий хэмжээний хүн хүч, хөрөнгө шилжиж байгааг харуулна.

Нэг ажлын байрыг хоногийн 24 цаг тасралтгүй ажиллуулахад жилд 8 760 цаг шаардлагатай. Нэг ажилтан жилд 1 600 цаг ажилладаг тул энэ нь 5.475 орон тоо буюу ээлжийн хуваарь гаргахад ойролцоогоор зургаан ажилтан болно.

Хэрэв цагдаа байгууллагад ийм шинэ ажлын байр заавал нэмэх шаардлагатай бол зургаан ажилтны цалин болон 10 хувийн материаллаг зардал нийт 253.440 сая төгрөг болно.

Долоо. Зардал бууруулах боломж ба үр өгөөж

7.1. Зардлыг хялбарчлах боломж

Шалгах боломж	Санал болгож буй шийдэл
Давтамж	34.5-ын нэг жилийн тайланг хадгална. 66.1-ийн статистикийг тохиолдлын сангаас гаргана.
Мэдээллийн агуулга	Тохиолдол бүрд нэг дугаар олгож, зөвхөн зайлшгүй мэдээлэл авна; бүх хэрэглэгчийн мэдээллийн хуулбар шаардахгүй.
Өмнөх үүрэгтэй нэгтгэх	Харилцагч таних, дотоод хяналт, сургалт, гомдлын одоо байгаа ажиллагаанд нэмнэ.
Цахим хэлбэр	Баталгаажсан портал, стандарт холболт, автоматаар бөглөгдөх тайлан.
Хүлээн авагчийн тоо	Үйлчилгээ үзүүлэгч нэг харьяалах зохицуулагчид тайлагнаж, зохицуулагч цагдаагийн байгууллагад нэгтгэн өгнө.

Тайлан бэлтгэх цагийг H ангилалд 8-аас 4, L ангилалд 4-өөс 2 цаг болгож бууруулбал жилд 27.600 сая төгрөг хэмнэнэ. Энэ хэмнэлтийг үндсэн дүнгээс хасаагүй бөгөөд тайланг автоматжуулсны дараа бий болох боломж юм. Зардлыг

бууруулахын тулд хүний хяналт, мэдээллийн хамгаалалт, хязгаарлалтыг хугацаанд нь цуцлах үүргийг хасах ёсгүй.

7.2. Зардал ба үр өгөөжийн харьцаа

Хуулийн үр өгөөж нь хөрөнгийг цаг тухайд нь хамгаалах, хохирол нэмэгдэхээс сэргийлэх, гомдлыг хурдан шийдвэрлэх, алдаатай хязгаарлалтыг шуурхай засах зэргээр илэрнэ. 2025 онд 77.9 тэрбум төгрөгийн хохирол учирч, 29.7 тэрбум төгрөгийн зөрүүтэй нөхөн төлөгдсөн байна.

Төр байгууллага болон хувийн хэвшлийн жилийн нийт зардал үндсэн тооцоогоор 2 905.706 сая төгрөг байна. Хуулийн бодит үр өгөөж жилд энэ хэмжээнээс давбал жилийн зардлын хувьд үр өгөөжийн харьцаа их юм.

Найм. Дүгнэлт ба хэрэгжүүлэх санал

Хуулийг бага зардлаар хэрэгжүүлэх боломж нь шинэ байгууллага байгуулахгүй байхаас гадна нийтлэг портал, салбарын одоо байгаа систем, нэг удаагийн тайлагнал, хамтарсан хүлээн авах сувгийг ашиглахаас хамаарна. Төрийн нэг удаагийн 99.600 сая, жил бүрийн 36.120 сая төгрөгийн зардлыг техникийн ажлын даалгавар боловсруулах анхны хэмжээ болгон ашиглаж болно. Харин ажилтны жилийн 135.828 сая төгрөгийн өртгийг ямар эх үүсвэрээс санхүүжүүлэхийг байгууллага бүрээр шийднэ.

--oOo--